

Eventuell överträdelse av lagen om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter – ensidig ändring av avtalsvillkor och betalning för sådant som inte är kopplat till leverantörens försäljning av produkter

Saken

Eventuell överträdelse av 5 § första stycket 3 och 5 lagen (2021:579) om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter (LOH).

Konkurrensverkets beslut

Konkurrensverket kommer inte att utreda saken ytterligare. Ärendet avslutas.

Ärendet

Bakgrund

1. Ärendet avser Dagab Inköp & Logistik AB (Dagab) i egenskap av köpare och Aktiebolaget Herbert Karlssons Charkuterifabrik (Karlssons) i egenskap av leverantör.
2. Konkurrensverket erhöll i augusti 2022 information från Karlssons om att Dagab regelbundet uppmanar till att fakturera inköpen via EDI (Electronic Data Interchange). Tidigare har inköpen ifråga, som avser direktleverans till City Gross-butiker, fakturerats i pappersform. Karlssons framhöll bland annat att det är tids- och kostnadskrävande att skapa EDI-fakturor samt att pappersfakturor borde fungera som ett fullgott alternativ då det gör det för andra köpare. Vidare framförde Karlssons att någon överenskommelse aldrig gjorts om att använda sig av EDI-fakturor.
3. Karlssons är en köttproducent med säte i Sverige. Produktionen avser olika varianter av korv. Karlssons bedriver ingen butiksförsäljning i egen regi utan säljer och levererar sina produkter till framför allt detaljhandeln.
4. Dagab är ett inköps- och logistikbolag som ägs av Axfood AB (Axfood). År 2021 förvärvade Dagab grossistverksamheten i Bergendahl Food AB (BFAB). Utöver förvärvet av grossistverksamheten förvärvade Axfood gemensam kontroll över kedjan City Gross tillsammans med Bergendahl Food Holding AB. Det är mot denna bakgrund som frågan om fakturering har blivit aktuell för Karlssons; med BFAB som köpare användes pappersfakturor för de inköp som i nuläget görs av Dagab.

Konkurrensverkets utredning

5. Utifrån uppgifterna från Karlssons inledde Konkurrensverket en utredning i september 2022. Syftet med utredningen har varit att undersöka om Dagab, genom uppmaning till EDI-fakturering, har agerat i strid med LOH. De bestämmelser som har aktualiserats är dels förbudet mot att ensidigt genomdriva en ändring av avtalsvillkor, dels förbudet mot att kräva betalning för sådant som inte är kopplat till leverantörens försäljning av produkter.¹
6. Under utredningen har Konkurrensverket hämtat in kompletterande uppgifter från Karlssons. Vidare har Konkurrensverket hämtat in uppgifter och handlingar genom föreläggande till Dagab.

Vad som framkommit i utredningen

7. Under Konkurrensverkets utredning har bland annat följande framkommit.

---

¹ Jfr. 5 § första stycket 3 och 5 LOH.

8. Dagab har framfört att BFAB:s verksamhet sedan april 2022 varit integrerat i Dagabs verksamhet. Integrationen innebär att BFAB inte längre gör några inköp och därmed inte heller tar emot några fakturor. De inköp som avser bland annat Karlssons direktleveranser till City Gross-butikerna görs således numera av Dagab som köpare.
9. Vidare har Dagab ifrågasatt särskilt att en ändring av faktureringsmetod kan anses omfattas av 5 § första stycket 3 LOH med beaktande av bland annat att bestämmelsens uppräkningsanses uttömmande och fakturering inte står med. Villkor om betalning borde enligt Dagab huvudsakligen avse typiska komponenter för betalningen såsom förfallodag, banköverföring och/eller annan betalningsmetod, valuta samt konsekvenser av försenad betalning. Enligt Dagabs mening framstår det därför som att faktureringsmetod inte omfattas av förbudet, inte minst då LOH är en förbudslag som ska tolkas restriktivt. Sammanfattningsvis är det Dagabs uppfattning att någon överträdelse av LOH inte har ägt rum.
10. Dagab har även inkommit med ett avtal som ingåtts 2008 mellan Karlssons och Axfood Sverige AB, som var Dagabs tidigare företagsnamn. I detta framgår att inköpen som avser direktleverans till Axfood Sverige AB:s helägda butiker och utvalda kunder ska faktureras via Dagabs rutin för EDI. Det framgår även att Karlssons ersätter Axfood Sverige AB för fakturerings-tjänsten med en procentsats på det belopp som inköpen avser, vilket Axfood Sverige AB i sin tur fakturerar månadsvis i efterskott. Vidare stadgas att Karlssons åtar sig att hålla en aktuell lista över Axfood Sverige AB:s helägda butiker och utvalda kunder.

Skälen för beslutet

Tillämpliga bestämmelser

11. LOH gäller vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter om köparen eller leverantören är etablerad i Sverige och köparen – såvitt avser offentliga aktörer – är en myndighet som är etablerad i Europeiska unionen. För att lagen ska vara tillämplig i förhållande till köpare som inte är myndigheter eller därmed jämställda offentliga aktörer krävs att köparen har en årsomsättning överstigandes två miljoner euro. Med jordbruks- och livsmedelsprodukter avses de produkter som förtecknas i bilaga 1 till fördraget om Europeiska unionens funktionssätt samt produkter som inte förtecknas i den bilagan men som framställs för användning som livsmedel genom någon av de förtecknade produkterna.
12. Enligt 5 § första stycket 3 LOH är det förbjudet för en köpare att ensidigt genomdriva en ändring av villkoren i ett avtal i fråga om intervall, metod, plats, tid eller volym för en leverans, kvalitetskrav, betalning eller pris. Uppräkningen av vilket innehåll i avtalet som inte ensidigt får ändras får

anses som uttömmande.² Av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/633, det så kallade UTP-direktivet, samt förarbetena till LOH framgår att förbudet mot ensidiga ändringar inte tar sikte på situationer där köparen och leverantören avtalat om att köparen kan specificera en särskild del av transaktionen i ett senare skede med avseende på framtida order rörande exempelvis volym.³ För att avgöra om köparen ensidigt genomdriver en ändring ska en bedömning av avtalet i dess helhet alltid göras.⁴ Av ordalydelsen framgår att bestämmelsen tar sikte på att ändra villkoren i ett befintligt avtal.

13. Enligt 5 § första stycket 5 LOH är det förbjudet för en köpare att kräva betalning för sådant som inte är kopplat till leverantörens försäljning. I förarbetena framgår att förbudet tar sikte på fall där köparen kräver leverantören på betalning för något som inte hänför sig till en specifik försäljningstransaktion och alltså saknar samband med transaktionen.⁵ Det som är vägledande vid bedömningen av om det finns ett sådant samband är om kravet ifråga kan anses ha svagare koppling till huvudtransaktionen i jämförelse med de företeelser som omfattas av 12 § LOH.⁶ Viss vägledning kan även hämtas från branschpraxis.⁷

Konkurrensverkets bedömning

Vilket avtal är det som prövningen i ärendet ska utgå från?

14. Inledningsvis konstaterar Konkurrensverket att det under utredningen har framkommit att Karlssons varit leverantör till både BFAB och Dagab innan ovan nämnda förvärv har genomförts. De åtaganden som Dagab har gjort för att förvärven skulle godkännas av Konkurrensverket omfattar inte de som sedan tidigare varit leverantörer till de båda bolagen.⁸ Utifrån åtagandena finns det alltså inte någon skyldighet för Dagab i förhållande till dessa leverantörer att exempelvis tillämpa likvärdiga eller mer förmånliga villkor jämfört med avtalen som gällt mellan leverantörerna och BFAB.
15. Under utredningen har det även framkommit uppgifter om att BFAB:s inköpsverksamhet har upphört samt att inköpen som avser bland annat Karlssons direktleveranser till City Gross-butikerna numera görs av Dagab som köpare. Konkurrensverket finner inte anledning att ifrågasätta dessa uppgifter. Prövningen i ärendet avser således villkoren i avtalet som Dagab och Karlssons har ingått.

---

² Prop. 2020/21:134 s. 46 och s. 106.

³ Skäl 21 till UTP-direktivet samt prop. 2020/21:134 s. 46 och s. 106.

⁴ Prop. 2020/21:134 s. 106.

⁵ Prop. 2020/21:134 s. 47 och s. 106.

⁶ Ds 2019:19 s. 107 f.

⁷ Se exempelvis SVDH:s och DLF:s branschrekommendation om principer för god affärssed.

⁸ Konkurrensverket, dnr 361/2021, bilaga 1.

Omfattas Dagabs inköp av kött från Karlssons av LOH?

16. Korv är en produkt som inte finns förtecknad i bilaga I till fördraget om Europeiska unionens funktionssätt men som framställs för användning som livsmedel genom bl.a. den förtecknade produkten kött. Produkterna som Karlssons säljer omfattas således av LOH. Dagab är ett företag som är etablerat i Sverige och har en omsättning som överstiger två miljoner euro 2022. Dagabs inköp av produkter från Karlssons omfattas därför av LOH.

Har det skett en ensidig ändring av avtalsvillkor i strid med LOH?

17. Frågan i ärendet är om Dagab gentemot Karlssons har genomdrivit en ensidig ändring av avtalsvillkor i strid med LOH. Detta förutsätter att faktureringsvillkoret omfattas av den aktuella bestämmelsen. Som ovan nämnts är listan med avtalsvillkor som följer av 5 § första stycket 3 LOH uttömmande. Villkor i fråga om fakturering anges inte särskilt i listan. Det villkor som är mest relevant för bedömningen är enligt Konkurrensverkets mening det som rör "betalning". Vad som ska omfattas av begreppet "betalning" är dock inte förtydligat i varken LOH, förarbetena eller UTP-direktivet.⁹
18. Konkurrensverket konstaterar att de faktureringsvillkor som en köpare och en leverantör kommer överens om i enskilda fall kan ha en så pass tydlig koppling till den betalning som ska ske att villkoren ifråga omfattas av begreppet betalning. Det kan vara fallet om till exempel ändringar av faktureringsvillkor påverkar hur och när betalning ska ske.
19. I det här fallet framgår det bland annat av faktureringsvillkoret att leverantören ska ersätta köparen med en procentsats på det belopp som inköpen avser. Det kan hävdas att detta innebär att det finns en sådan koppling till den betalning som ska ske att faktureringsvillkoret omfattas av den aktuella bestämmelsen. Konkurrensverket har inte slutligt tagit ställning till om avtalsvillkoret i ärendet är sådant att det kan anses omfattas av bestämmelsen i 5 § första stycket 3 LOH. Det är inte heller nödvändigt för att avgöra ärendet eftersom Konkurrensverket bedömer att det i vart fall inte har skett någon ensidig ändring av villkoret ifråga. I bedömningen beaktas att Karlssons har åtagit sig att hålla en uppdaterad lista över Axfood Sverige AB:s helägda butiker och utvalda kunder. Parterna har alltså kommit överens om att antalet inköp som ska faktureras via EDI kan variera över tid. Dagab har således inte ändrat villkoret ifråga utan i enlighet med avtalet ändrat vilka butiker som omfattas av inköpen, vilket i sin tur har påverkat hur många inköp som ska faktureras via EDI. Det aktuella förbudet tar inte sikte på en situation som denna. Sammanfattningsvis bedömer Konkurrensverket att utredningen inte har visat att Dagab ensidigt genomdrivit en ändring av

---

⁹ Jfr. Ds 2019:19 s. 96 ff. samt prop. 2020/21:134 s. 45 ff. och s. 106. Se även art. 3 samt skäl 16 och 21 till UTP-direktivet.

det relevanta avtalsvillkoret i den mening som avses i 5 § första stycket 3 LOH.

Är EDI-faktureringen kopplat till Karlssons försäljning av produkter?

20. Frågan kvarstår om Karlssons, genom att behöva betala en procentsats av fakturabeloppet till Dagab inom ramen för EDI-rutinen, krävs på betalning för något som inte är kopplat till en specifik försäljningstransaktion. Med beaktande av att beloppet som Karlssons betalar fastställs utifrån varje inköp och leverans som sker under en månad bedömer Konkurrensverket att faktureringen har starkare koppling till en specifik försäljningstransaktion i jämförelse med det som anges i 12 § LOH rörande exempelvis listning och marknadsföring. Överenskommelsen om att använda sig av EDI-rutinen får dessutom antas syfta till att fastställa en risköverföring som ger fördelar till båda parter.¹⁰ Mot denna bakgrund finner Konkurrensverket att utredningen inte visat att Dagab genom faktureringsrutinen kräver betalning för något som saknar koppling till leverantörens försäljning i den mening som avses i 5 § första stycket 5 LOH.

Slutsats

21. Mot bakgrund av ovanstående finner Konkurrensverket att det saknas skäl att fortsätta utredningen.

Detta beslut har fattats av generaldirektören. Föredragande har varit sakkunniga juristen Anosheh Ameli.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och beslutet saknar därför namn-underskrift.

Rikard Jermsten

Beslutet att inte utreda saken ytterligare kan inte överklagas

Detta beslut kan inte överklagas, se 4 och 8 §§ förordningen (2021:583) om förbud mot otillbörliga handelsmetoder vid köp av jordbruks- och livsmedelsprodukter.

Beslutet publiceras på Konkurrensverkets webbplats.

---

¹⁰ Jfr. bilaga till SVDH:s och DLF:s branschrekommendation om principer för god affärssed, *Exempel på otillbörliga affärsmetoder respektive god affärssed*, s. 2.